DOI: https://doi.org/10.34137/jilses.698764

Geliş Tarihi: 04-03-2020	**Received: 04-03-2020**
Kabul Tarihi: 05-06-2020	**Accepted: 05-06-2020**
Makale Türü: *Araştırma Makalesi*	**Research Type: *Research Article***

Üztemur, S. ve Dinç, E. (2020). Medya okuryazarlığı bağlamında ortaokul öğrencilerinin sosyal medya algıları: Bir metafor çalışması. *The Journal of International Lingual Social and Educational Sciences, 6*(1), 92-103.
DOI: **https://doi.org/10.34137/jilses.698764**

Medya Okuryazarlığı Bağlamında Ortaokul Öğrencilerinin Sosyal Medya Algıları: Bir Metafor Çalışması*

Servet ÜZTEMUR[1] Erkan DİNÇ[2]

Öz

Bu araştırmanın amacı ortaokul öğrencilerinin sosyal medya algılarını metaforlar aracılığıyla tespit etmektir. Nitel araştırma temelinde kurgulanan araştırmanın çalışma grubunu Manisa ili Yunus Emre ilçesinde yer alan bir devlet ortaokulunun her kademesinden gönüllülük esasına göre belirlenen 153 öğrenci oluşturmaktadır. Yapılandırılmış metafor formuyla toplanan veriler içerik analizine tabi tutulmuştur. Araştırma bulgularına göre sosyal medya ile ilgili birbirinden bağımsız 68 anlamlı metafor üretilmiştir. Öğrencilerin en fazla ürettikleri metaforlar sırasıyla dünya, hayat, kitap, mektup ve çöplük kavramları olmuştur. Anlam örüntüleri dikkate alınarak yapılan gruplandırmada ortaokul öğrencilerinin sosyal medya ile ilgili ürettikleri metaforlar 9 farklı tema (bağımlılık, haberleşme ve iletişim, zaman kaybı, eğlendirme aracı, kapsamlı ve geniş, bilgilendirici ve aydınlatıcı, gereksinim, sosyalleşme, zararlı) altında toplanmıştır. Ortaokul öğrencilerinin çeşitlilik gösteren sosyal medya algıları medya okuryazarlığı bağlamında tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Medya Okuryazarlığı, Sosyal Medya, Metafor, Ortaokul Öğrencileri, Sosyal Bilgiler*

Middle School Students' Perceptions of Social Media within the Context of Media Literacy: A Metaphor Study

Abstract

This study aims to determine school students' perceptions of social media through examining the metaphors they develop. It is based on qualitative research. The study group consists of 153 voluntary students from all grades of a public middle school in Yunus Emre district of Manisa province. The data was collected through a structured metaphor form developed by the researchers. Then, a content analysis is conducted on the available data. The research findings reveal that 68 meaningful metaphors about social media being independent of one another have been produced. The metaphors produced by the participating students include concepts, such as earth, life, books, letters, and garbage. These metaphors were grouped under 9 basic themes (addiction, communication, time wasting, entertainment tool, comprehensive and broad, informative and enlightening, necessity, socialization, and dangerous and harmful). Middle school students' varying perceptions of social media were discussed in the context of media literacy, then.

Key words*: Media Literacy, Social Media, Metaphor, Middle School Students, Social Studies*

* Bu makale 8. Uluslararası Sosyal Bilgiler Eğitimi Sempozyumu'nda (Ankara, 2019) sunulan sözlü bildirinin genişletilmiş sürümüdür.

[1] Dr. Öğr. Üyesi, Gaziantep Üniversitesi, servetuztemur@gantep.edu.tr, https://orcid.org/0000-0002-1580-9123

[2] Prof. Dr. Uşak Üniversitesi, erkandinc@gmail.com https://orcid.org/0000-0002-0953-3351

Giriş

Eğlence, eğitim ve bilgi paylaşımı gibi birçok konuda insanlar arasında etkileşimi sağlayan medya kavramı; gelişen teknoloji ve internet ile birlikte eş zamanlı paylaşım ortamı olan sosyal medya kavramı ile genişlemeye başlamıştır. Sosyal medya; kullanıcıların ağ teknolojilerini kullanarak etkileşimlerini sağladıkları hizmet, araç ve uygulamaların tamamı (Boyd, 2007), içeriğinin tüketiciler tarafından oluşturulup paylaşılmasına imkân sağlayan geniş ağ tabanlı uygulamalar (Tuncer, 2013) şeklinde tanımlanabilir. Tanımlar incelendiğinde, sosyal medyanın geniş ağ destekli etkileşim sağlamasının yanında bireylerin sosyal medyanın muhtevasını oluşturabilmesine ve bunlar hakkında yorumda bulunabilmesine olanak tanıyan bir yapıya sahip olduğu söylenebilir (Scott, 2010). İçeriğin tamamen kullanıcılar tarafından belirlendiği ayrıca mekân ve zaman sınırlaması olmaksızın etkileşimin yaşandığı (Bostancı, 2010; Vural ve Bat, 2010) sosyal medyanın en önemli bileşenlerini ise sosyal ağ siteleri oluşturmaktadır (Kuss ve Griffiths, 2011). Bunlar Facebook, Twitter, Youtube, Myspace, bloglar, forum alanları hatta haber sitelerinin yorum alanlarını kapsayan platformlar olup buralarda kullanıcıların oluşturduğu içerik aynı zamanda sosyal medyanın temelini oluşturmaktadır (Büyükşener, 2009). Sosyal medyayı oluşturan bu uygulamalar giderek büyümekte olup teknolojik altyapının gelişmesiyle birlikte hızlı bir şekilde benimsenmekte ve popülerliğini artırmaktadır. Bu duruma etki eden iki temel unsur bulunmaktadır. İlki, kullanıcıların uygulamaların kendilerine güç katan bir kaynak olduğu yönündeki algıları, diğeri ise bunların kullanıcılar için sosyal çevrelerinin ayrılmaz bir parçası haline geldiği gerçeğidir. Bu unsurlar altında yatan parametre ise bu uygulamaların öğrenme, sosyalleşme, iletişim, bilgi ve yaratıcılığı paylaşma gibi kullanıcıların kişisel ihtiyaçlarıdır (Koçak, 2012). Başka bir ifade ile kullanıcıların Facebook, Youtube ve Twitter gibi sosyal medya ağlarını etkileşimde bulunmak, kendilerini ifade etmek, paylaşmak ve oluşturmak için kullandığı söylenebilir (Muntiga vd. 2011'den akt. Taşdelen ve Çataldaş, 2017: 829).

Sosyal medyanın kullanımına ilişkin alanyazında da kullanıcıların genel olarak iletişim kurma, eğlenme, bilgiye erişim ve veri paylaşımı gibi benzer amaçlar taşıdığından söz edilmektedir (Durak, Çankaya ve Yünkül, 2014; Hançer ve Mişe, 2019; Koçak, 2012; Solmaz, Tekin, Herzem ve Demir, 2013). Toplumsal hayatta farklı ihtiyaçların karşılandığı bu sanal platformlar çevrimiçi öğrenme bağlamında öğretmen-öğrenci, öğrenci-kaynak ve öğrenci-öğrenci üçgeninde dinamik bir ilişkinin kurulmasına, öğrencilerin çevresiyle olumlu iletişim içinde olmasına ve daha çok fikir üretmesine yardımcı olmaktadır (Sistek-Cahndler, 2012). Lakin amacının dışında kullanılması sonucu akademik erteleme davranışlarında artış ve bağımlılık gibi öğrencilerde birtakım olumsuz etkilerinin olduğu da yapılan çalışmalarda tespit edilmiştir (Aktan, 2018; Deniz ve Gürültü, 2018; Durdu, 2019; Üztemur, 2020; Yurdakoş ve Biçer, 2019).

Öğrencilerin bilgi iletişim teknolojilerini güvenli ve eleştirel şekilde kullanabilmesi ayrıca geniş ağ vasıtasıyla ortak ağlara katılım sağlanması ve iletişim kurabilmesi gibi temel becerilere sahip olması beklenmektedir. Bu kapsamda ortaokul sosyal bilgiler öğretim programında yer alan medya okuryazarlığı becerisinin bu görevi yüklendiği görülmektedir (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2018). Medya okuryazarlığı, kaynağı ne olursa olsun, bilgiyi analiz edip değerlendirerek bilgiyi yerinde ve amacında kullanabilen bireyler yetiştirmeyi hedeflemektedir (Solmaz ve Yılmaz, 2012). Bu yetiye sahip medya okuryazarı ise medya üzerinden bilgiye erişebilen, bu bilgileri süzgeçten geçirip muhakemesini yapabilen ve kendi iletisini de oluşturabilen bir birey olarak tanımlanabilir (Altun, 2009).

İlgili alanyazın incelendiğinde, eğitim-sosyal medya ilişkisini ele alan çalışmaların daha çok lisans ve lise düzeyinde yapıldığı görülmektedir (Acun, Yücel, Belenkuyu ve Keleş, 2017; Acun, Yücel ve Demirhan, 2018; Alican ve Saban, 2013; Amaghanı, 2016; Otrar ve Argın, 2014, Taşdelen ve Çataldaş, 2017; Üztemur, 2020; Vural ve Bat, 2010). Bununla birlikte sosyal medyaya yönelik ortaokul öğrencileriyle yapılan çalışmaların az sayıda olduğunu ve buna benzer bir tespitin de Eren (2014) tarafından yapıldığını söylemek isabetli olacaktır. Bu çalışmalarda ise genel olarak öğrencilerin sosyal medya kullanım durumları ile tutumlarının işlendiği lakin ortaokul öğrencilerinin sosyal medya algılarını incelemeyi amaçlayan (Aslan, 2017; Çelik, 2019) çalışmaların az olduğu görülmüştür.

Metafor, bilinen bir varlık vasıtasıyla daha az bilinen varlıklar hakkında görüş geliştirmek ya da varlıkları yorumlamak amacıyla kullanılır (Aubusson, Harrison ve Ritchie, 2006). Bireyler topluma uyum sağlayabilmek için bu yönde benzetmeleri kullanırken geçmişten gelen bilgi ve tercihlerini yansıtırlar (Harrison ve Treagust, 2006). Olaylar arasındaki benzerlikleri ortaya koyan ve aynı zamanda kültürün ayrılmaz bir parçası olan metafor sadece benzerlik değildir (Dere, 2019; Ma ve Lui, 2008). İlgili alanyazın incelendiğinde eğitimde pek çok kavram üzerinde metafor çalışmaları yapıldığı görülmektedir (Kılcan, Akbaba ve Güldudak, 2017). İçeriği itibariyle çok geniş ve kapsamlı bir yapıya sahip olan sosyal medya kavramına yönelik yapılan çalışmaların sayısı azdır (Altun ve Ulusoy, 2018; Egüz ve Kesten, 2018). Ortaokul öğrencilerinin sosyal medya algılarını (Çelik, 2019; Fetah, Çelik ve Aktürk, 2014) ortaya koyan çalışmaların ilgili alanyazında çok az olduğu görülmektedir. Bu noktadan hareketle bu çalışmanın amacı ortaokul öğrencilerinin sosyal medya algılarını metaforlar aracılığıyla incelemektir.

Yöntem

Ortaokul öğrencilerinin sosyal medya algılarını metaforlar aracılığıyla ortaya koymaya çalışan bu araştırmada temel nitel araştırma yöntemi benimsenmiştir.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Manisa ili Yunusemre ilçesinde yer alan bir devlet ortaokulunun her kademesinden gönüllülük esasına göre belirlenmiş 153 öğrenci oluşturmaktadır.

Veri Toplama Süreci

Araştırmada veri toplamak için yapılandırılmış metafor tekniğinden faydalanılmıştır. Araştırma özelinde veri toplama aracı "Sosyal medya ……..'ya benzer; çünkü ……." biçiminde yapılandırılmıştır. Araştırmanın genel amacı hakkında öğrencilere gerekli bilgiler verilmiştir. Veri toplama sürecinde metaforlar ile ilgili açıklamalar yapılarak öğrencilerin metafor oluşturabilmeleri için onlara gerekli süre verilmiştir.

Verilerin Analizi

Öğrencilerden tarafından üretilen metaforlar içerik analizine tabi tutulmuştur (Patton, 2014; Saban, 2004). İçerik analizinin güvenilirliğini arttırmak için yazarlar ve iki sosyal bilgiler eğitimi uzmanı farklı zamanlarda içerik analizi yapmışlardır. Analizlerin karşılaştırılması sonucunda tutarlı olmayan ve anlamı belirsiz olan 7 metafor çalışma kapsamından çıkarılmıştır. Öğrencilerin her birine sınıf düzeyi ve cinsiyeti dikkate alınarak kod isim verilmiştir. Örneğin 5K7 kodu, beşinci sınıfa giden kadın öğrenciler içerisindeki yedinci sırada yer alan öğrenciyi temsil etmektedir. Araştırma bulgularının sunumunda alıntı, frekans ve yüzdelerden faydalanılmıştır.

Bulgu ve Yorumlar

Ortaokul öğrencilerinin sosyal medya için ürettikleri metaforlara uygulanan içerik analizi neticesinde sosyal medya ile ilgili birbirinden bağımsız 68 anlamlı metafor üretildiği görülmüştür. Öğrencilerin en fazla ürettikleri metaforlar sırasıyla dünya, hayat, kitap, mektup ve çöplük kavramları olmuştur. Anlam örüntüleri dikkate alınarak yapılan gruplandırmada ortaokul öğrencilerinin sosyal medya ile ilgili ürettikleri metaforlar 9 farklı tema (kapsamlı ve geniş, bağımlılık, sosyalleşme, zaman kaybı, haberleşme ve iletişim, bilgilendirici ve aydınlatıcı, zararlı, eğlendirme aracı, gereksinim) altında toplanmıştır.

Kapsamlı ve geniş: Ortaokul öğrencilerinin sosyal medyaya ilişkin en fazla ürettikleri metaforlar "kapsamlı ve geniş" teması altında toplanmıştır. Bu temada üretilen metaforlar Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. "Kapsamlı ve Geniş" Temasında Yer Alan Metaforlar

Metafor	Frekans	Yüzde
Dünya	11	34,37
Kitap	5	15,62
Beyin	2	6,25
Boşluk	2	6,25
Ağaç	1	3,12
Balina	1	3,12
Bitki Çayı	1	3,12
Deniz	1	3,12
Fil	1	3,12
Kalemlik	1	3,12
Kuyu	1	3,12
Kütüphane	1	3,12
Süpermarket	1	3,12
Türlü Yemeği	1	3,12
Uzay	1	3,12
Yaşam	1	3,12
Toplam	32	100

Tablo 1'de görüleceği üzere "kapsamlı ve geniş" kategorisinde yer alan öğrenciler sosyal medyanın çok kapsamlı ve geniş bir mecra olduğunu belirten metaforlar üretmişlerdir. Sosyal medyada her türlü bilgi ve görselin yer alması, öğrencilerin sosyal medyayı uçsuz, bucaksız ve sonu olmayan bir yapı olarak algılamalarını yol açmıştır. Bu tema altında metaforlara örnek olması açısından 7E3 kodlu öğrencinin oluşturduğu metafor aşağıda sunulmuştur:

"Sosyal medya boşluğa benzer; çünkü içerisinde kayboluruz." (7E3).

Yukarıdaki alıntıda görüleceği üzere öğrencilerin sosyal medyayı kapsamı çok geniş ve içerisinde her türlü şeyi barındıran bir kavram olarak algılamaktadır.

Bağımlılık: Bağımlılık temasında yer alan öğrenciler, sosyal medyayı bağımlılık yaratan bir meşguliyet olarak görmektedir. Bu temada üretilen metaforlar Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. "Bağımlılık" Temasında Yer Alan Metaforlar

Metafor	Frekans	Yüzde
Sigara	3	20
Çukur	2	13,33
Alkol	1	6,66
Bilgisayar	1	6,66
Çıkmaz sokak	1	6,66
Dost	1	6,66
Girdap	1	6,66
Kahve	1	6,66
Labirent	1	6,66
Sarmaşık	1	6,66
Sevgili	1	6,66
Uyuşturucu	1	6,66
Toplam	15	100

Tablo 2 incelendiğinde öğrencilerin sosyal medya bağımlılığına dikkat çektikleri görülmektedir. Bu temada üretilen metaforların çoğunluğunda, sosyal medyanın bireylerin sosyal yaşamını olumsuz etkileyen yönüne vurgu yapılmıştır. Bu tema altında metaforlara örnek olması açısından bir öğrencinin oluşturduğu metafor şöyledir:

"Sosyal medya labirente benzer; çünkü elini kaptıran kolay kurtulamaz." (6K2).

Yukarıdaki alıntıda görüleceği üzere sosyal medyanın çok fazla zaman aldığına ve bireylerin yaşamlarına olumsuz etki yaptığı vurgulanmıştır.

Sosyalleşme: Sosyalleşme temasında yer alan öğrenciler sosyal medyanın bireylerin toplumla kaynaşmasında ve arkadaşlarıyla vakit geçirmesinde bir araç olarak kullanıldığını işaret eden metaforlar üretmişlerdir. Sosyal medyanın sosyalleşme aracı olarak kullanıldığını belirten metaforlar Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. "Sosyalleşme" Temasında Yer Alan Metaforlar

Metafor	Frekans	Yüzde
Hayat	5	35,71
Okul	4	28,57
Park	1	7,14
Arkadaş	1	7,14
Dedikodu	1	7,14
Dünya	1	7,14
Kıraathane	1	7,14
Toplam	14	100

Tablo 3 incelendiğinde öğrencilerin artık sosyalleşmek için fiziksel olarak bir arada toplanmalarına gerek kalmadığı görülmektedir. Sosyal medya günümüzde bireylerin bir araya gelip buluşma yeri olarak algılanmaktadır. Sosyal medya ile ilgili "hayat" metaforunun üretilmesi bu açıdan ilginç ve kayda değerdir. Bu temada üretilen metaforlara temsil etmesi açısından aşağıda örnek bir metafor verilmiştir:

"Sosyal medya hayata benzer; çünkü herkesle konuşur sohbet ederim." (8E23).

Yukarıdaki alıntıda görüleceği üzere sosyal medyanın bireyleri bir araya getiren ve onların sosyalleşmesini sağlayan bir yapısı öğrencilerce sıkça dile getirilmiştir. Bu bulgulardan hareketle günümüz bireylerinin sosyalleşmek için evden dışarıya çıkmalarına gerek kalmadığı söylenebilir.

Zaman kaybı: "Zaman kaybı" temasında yer alan metaforları üreten öğrenciler, sosyal medyanın önemli ve gerekli olmadığını düşünerek sosyal medyada geçirilen sürenin bireylere pek bir katkı sağlamadığını dile getirmişlerdir. Bu temada yer alan metaforlar Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. "Zaman Kaybı" Temasında Yer Alan Metaforlar

Metafor	Frekans	Yüzde
Çöp kutusu	2	16,66
Çöplük	2	16,66
Çöp	1	8,33
Hapishane	1	8,33
Delilik	1	8,33
Hırsız	1	8,33
Oyun	1	8,33
Su	1	8,33
Tekerlek	1	8,33
Televizyon	1	8,33
Toplam	12	100

Tablo 4 incelendiğinde "zaman kaybı" temasında yer alan öğrencilerin sosyal medyayı işe yaramayan ve gereksiz bir uğraş olarak algıladıkları görülmektedir. Bu temadaki metaforların açıklamaları incelendiğinde zamanın sosyal medyada su gibi akıp gittiği ve gereksiz pek çok bilginin yer aldığı belirtilmiştir. 6K6 kodlu öğrencinin oluşturduğu metafor aşağıda sunulmuştur:

"Sosyal medya deliliktir; çünkü herkes vaktini boşa harcar." (6K6).

Yukarıda görüldüğü üzere öğrencilerin sosyal medyada geçirilen zamanı, kendileri için faydalı bir uğraş olarak görmedikleri söylenebilir.

Haberleşme ve iletişim: "Haberleşme ve İletişim" temasında yer alan metaforlar incelendiğinde öğrencilerin sosyal medyayı yakınlarıyla haberleşme ve iletişim kurma amaçlı kullandıkları söylenebilir. Bu temada yer alan metaforlar Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. "Haberleşme ve İletişim" Temasında Yer Alan Metaforlar

Metafor	Frekans	Yüzde
Mektup	6	37,5
Güvercin	4	25
Hayat	2	12,5
Postacı	1	6,25
Sokak	1	6,25
Televizyon	1	6,25
Uydu	1	6,25
Toplam	16	100

Tablo 5 incelendiğinde öğrencilerin sosyal medyayı haberleşme ve iletişim aracı olarak algıladıkları görülmüştür. Bu temada yer alan metaforların tamamının açıklama kısmında iletişimi ve haberleşmeyi sağlar cümleleri yazılmıştır.

Bilgilendirici ve aydınlatıcı: "Bilgilendirici ve aydınlatıcı" temasında yer alan metaforlar incelendiğinde öğrencilerin sosyal medyayı bilgi kaynağı olarak algılayıp bu yönde kullandıkları söylenebilir. Bu temada yer alan metaforlar Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. "Bilgilendirici ve Aydınlatıcı" Temasında Yer Alan Metaforlar

Metafor	Frekans	Yüzde
Haber bülteni	3	37,5
Bilgisayar	1	12,5
Gazete	1	12,5
Kitap	1	12,5
Okul	1	12,5
Sözlük	1	12,5
Toplam	8	100

Tablo 6'da görüleceği üzere bu temada yer alan öğrenciler sosyal medyayı bilgi kaynağı olarak algılamışlardır. "Bilgilendirici ve aydınlatıcı" temasında yer alan metaforları temsilen 5K8 kodlu öğrencinin ürettiği metafor aşağıda verilmiştir:

"Sosyal medya haber bültenine benzer; çünkü çeşitli bilgiler öğreniriz." (5K8).

Yukarıdaki alıntıda görüleceği üzere öğrencilerin sosyal medyayı bilgi edinme aracı olarak kullandıkları söylenebilir. Bu durum hiç kuşkusuz sosyal medyadan edinilen bilgilerin doğruluğu sorununu ortaya çıkarmıştır.

Zararlı: "Zararlı" temasında yer alan öğrenciler sosyal medyanın bireylere zarar veren tehlikeli bir mecra olduğuna dikkat çekmişlerdir. Sosyal medyanın bireyleri kötü etkilediğini, kişisel bilgilerinin gizliliğini ortadan kaldırdığını ve yalan haberlerle toplum içerisinde huzursuzluk çıkardığını belirtmişlerdir. Bu tema altında toplanan metaforlar Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7. "Zararlı" Temasında Yer Alan Metaforlar

Metafor	Frekans	Yüzde
Canavar	2	18,18
Hırsız	2	18,18
Çılgınlık	1	9,09
Dedikodu	1	9,09
Hastalık	1	9,09
Kâbus	1	9,09
Karanlık	1	9,09
Kedi	1	9,09
Suçlu	1	9,09
Toplam	11	100

Tablo 7 incelendiğinde öğrencilerin zararlı temasında yer alan öğrencilerin sosyal medyanın olumsuz yanlarına değindikleri görülmektedir. Bu temada yer alan metaforların açıklamaları incelendiğinde sosyal medyanın bireylere zarar veren, bulaşıcı özellikte olan, bireylerin davranışlarını olumsuz yönde değiştiren ve kişisel bilgilerinin çalındığı bir mecra olarak algıladıkları görülmüştür. Aşağıda "zararlı" temasına yönelik örnek alıntılar yer almaktadır:

"Sosyal medya canavara benzer; çünkü çok tehlikelidir." (8E17).

"Sosyal medya kediye benzer; çünkü ilk başta sevimli gözükür, sonradan saldırır." (6K22).

Yukarıdaki alıntılardan öğrencilerin sosyal medyanın zararlı yönlerinin farkında oldukları söylenebilir. Buna ek olarak bu grupta yer alan öğrencilerin sosyal medyaya karşı olumsuz bir tutum içerisinde oldukları yorumu da yapılabilir.

Eğlendirici: "Eğlendirici" temasında yer alan öğrenciler sosyal medyanın hoş vakit geçiren ve insanları mutlu eden yapısına dikkat çekmişlerdir. Bu tema altında yer alan metaforlar Tablo 8'de verilmiştir.

Tablo 8'de görüleceği üzere öğrenciler sosyal medyayı eğlence aracı olarak algılamışlardır. Bu temada yer alan metaforların tamamının açıklama kısmında sosyal medyanın eğlendirici yönüne vurgu yapılmıştır.

Tablo 8. "Eğlendirici" Temasında Yer Alan Metaforlar

Metafor	Frekans	Yüzde
Park	3	33,33
Eğlence	2	22,22
Hayat	1	11,11
Oyun	1	11,11
Palyaço	1	11,11
Şeker	1	11,11
Toplam	9	100

Gereksinim

"Gereksinim" temasında yer alan üç öğrenci sosyal medyanın yaşamlarında bir ihtiyaç haline geldiğini belirtmişlerdir. Aşağıda gereksinim temasında yer alan öğrencilerin metaforları verilmiştir:

"Sosyal medya organa benzer; çünkü organ olmazsa vücut çalışmaz." (7E7).

"Sosyal medya suya benzer; çünkü vazgeçilmezdir." (8E14).

"Sosyal medya yemeğe benzer; çünkü ihtiyaçtır." (8E25).

Yukarıdaki alıntılarda görüleceği üzere gereksinim kategorisinde yer alan öğrencilerin sosyal medyayı özümseyerek öncelik sıralamasında ön sıralara yerleştirdikleri görülmüştür.

Tartışma ve Sonuç

Ortaokul öğrencilerinin sosyal medya algılarını metaforlar aracılığıyla ortaya koymaya çalışan araştırma sonuçlarına göre sosyal medya ile ilgili birbirinden bağımsız 68 anlamlı metafor üretilmiştir. Öğrencilerin en fazla ürettikleri metaforlar sırasıyla dünya, hayat, kitap, mektup ve çöplük kavramları olmuştur. İçerik analizi sonuçları, öğrencilerin ürettikleri metaforların dokuz ayrı temada toplandığını göstermiştir.

Sosyal medyayı kapsamlı ve geniş bir mecra olarak gören öğrenciler, içeriğinin çok fazla ve etki alanının geniş olmasına vurgu yapmışlardır. Bu temadaki metaforlar incelendiğinde çok büyük ve karmaşık yapıyı andıran kavramların yer aldığı görülmüştür. Bağımlılık temasında yer alan öğrenciler, sosyal medyanın sosyal yaşamlarını etkileyecek derecede bağımlılık yaptığına vurgu yapmışlardır. Sosyal medyayı içine girince bir daha çıkılamayan metaforlarla (çukur, girdap vb.) açıklamışlardır. Egüz ve Kesten (2018) tarafından sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sosyal medya algılarını metaforlar aracılığıyla incelemeyi amaçlayan çalışmada da mevcut araştırma sonuçlarına benzer biçimde "bağımlılık" temasının yer aldığı görülmüştür. Mevcut araştırmada oluşturulan metaforlar ile Egüz ve Kesten (2018) tarafından yapılan çalışmadaki metaforların "bağımlılık" teması özelinde birbirine benzer yapıda olması dikkat çekicidir. Türkiye'de 2019 yılı istatistiklerine göre günlük sosyal medya kullanım süresi ortalamalarının 166 dakika olduğu göz önüne alındığında sosyal medya bağımlılığının toplumun her kesimine yayıldığı çok rahat söylenebilir (Bayrak, 2019). Bu açıdan hem ortaokul hem de üniversite düzeyinde yapılan metafor çalışmalarında "bağımlılık" temasının yer alması mevcut durumu ortaya koyması açısından kayda değer bir sonuçtur.

Araştırma sonucunda sosyal medyanın sosyalleşme aracı olarak kullanıldığı ve ortaokul öğrencilerinin sosyal medyayı park, kıraathane ve okul gibi sosyalleşme yönündeki metaforlarla açıkladıkları görülmüştür. İlgili alanyazın incelendiğinde sosyal medyanın sosyalleşme (Boyd ve Ellison, 2007; Kwon ve Wen, 2010) amaçlı kullanıldığı görülmektedir. Bu durum sosyal medyanın toplumsal yaşam biçimlerini ve kültürel yapıyı ziyadesiyle etkilediğini göstermesi açısından değerlidir. Araştırmada ortaya çıkan bir diğer tema ise zaman kaybıdır. Öğrenciler sosyal medyayı çöp, hırsız ve televizyon gibi metaforlarla açıklamaya çalışmışlardır. Sosyal medyanın gereksiz olduğu ve bireylerin zamanını boşa harcayan bir uğraş olduğunu vurgulamışlardır. Benzer şekilde Egüz ve Kesten (2018) tarafından yapılan çalışmada da sosyal medya ile ilgili "zaman kaybı" teması yer almıştır. İlgili alanyazında sosyal medyanın bireylerin zaman yönetimi becerilerini olumsuz yönde etkilediği ve bu durumun neticesinde bireylerin okul ve iş hayatında çeşitli sıkıntılara yol açtığını belirten çok sayıda çalışma bulunmaktadır (Andreassen, 2015; Chou ve Hsiao, 2000; Khan vd., 2017). Bu sonuçlar birlikte değerlendirildiğinde sosyal medyanın aşırı kullanımı neticesinde başta akademik sorumluluklar olmak üzere pek çok konuda olumsuzluklara yol açacağı söylenebilir (Can ve Zeren, 2019; Yeboah ve Ewur, 2014).

Araştırmada ortaya çıkan bir diğer tema "haberleşme ve iletişim" temasıdır. Bu temada yer alan öğrencilerin metaforları incelendiğinde sosyal medyanın haberleşme ve iletişim aracı olarak kullanıldığı görülmektedir. Mevcut araştırma sonuçları, sosyal medyanın iletişim ve haberleşme aracı olarak kullanıldığını ortaya koyan alanyazındaki çalışmalarla tutarlıdır (Agosto, Abbas ve Naughton, 2012; Bilgin, 2018; Boyd ve Ellison, 2007; Subrahmanyam ve Greenfield, 2008).

Öğrenciler aynı zamanda sosyal medyanın bilgilendirici ve aydınlatıcı yönü olduğunu belirtmişlerdir. Bu temada haber bülteni, okul, sözlük ve kitap gibi metaforların kullanılması, sosyal medyanın öğrenciler tarafından bilgi kaynağı olarak algılandığı şeklinde yorumlanabilir. Metaforların açıklamalarına bakıldığında bilgilenme ve aydınlanmaya atıf yapıldığı görülmektedir. Benzer şekilde Çelik (2019) tarafından ortaokul öğrencileriyle yapılan çalışmada öğrenciler sosyal medya kullanırken kendilerini bilgi kaynağı olarak algıladıklarını belirtmişlerdir. Egüz ve Kesten (2018) tarafından yapılan çalışmada da sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sosyal medyayı bilgilendiren ve yol gösteren bir mecra olarak algıladıkları ve bu yönde metaforlar ürettikleri görülmüştür. İlgili alanyazında sosyal medyanın bilgiye ulaşma ve bilgi sağlama konusunda önemli bir etkiye sahip olduğunu belirten çalışmalar mevcuttur (Hazar, 2011; Kwon ve Wen, 2010; Muscanell ve Guadagno, 2012; Park ve Kim, 2013). Bu noktadan hareketle sosyal medyanın teknolojinin gelişmesiyle birlikte önemli bir bilgi kaynağı haline geldiği söylenebilir. Öğrenciler her ne kadar sosyal medyayı bilgi kaynağı olarak algılayıp bu yönde metaforlar üretse de sosyal medyanın zararlı olduğu yönünde metaforların üretildiği görülmektedir. "Zararlı" temasında yer alan metaforlar incelendiğinde öğrencilerin sosyal medyanın hiç de masum olmadığını belirten canavar, hırsız, kâbus, karanlık ve hastalık gibi tanımlamalarda bulundukları görülmüştür. Bu durum sosyal medyanın karmaşık doğasını

ortaya koyması açısından önemlidir. İçeriğinin kontrol edilememesi ve her türlü paylaşımın çok rahat bir şekilde milyonlarca kişiye ulaştırılması sosyal medyanın her geçen gün olumsuz yönlerinin çoğalmasına yol açmaktadır. Sosyal medyanın bireylerde ruh sağlığı sorunlarını arttırarak aykırı ve saplantılı davranışlara neden olduğu belirtilmiştir (Echeburua ve Corral, 2010; Hwang, 2017). Buna ek olarak sosyal medyanın özellikle ergenler üzerinde kaygı, depresyon ve olumsuz yaşam doyumu gibi sorunlara yol açtığı vurgulanmıştır (Andreassen, 2015; Bilgin, 2018; Khattak vd., 2017).

Öğrencilerin metaforlarından ortaya çıkan bir diğer tema ise "eğlendirici" temasıdır. Bu temada yer alan metaforlar incelendiğinde öğrencilerin sosyal medyayı park, oyun, palyaço, şeker vb. gibi kavramlarla açıkladıkları görülmüştür. Bu durum sosyal medyadaki oyun ve eğlenme temalı içeriklerin özellikte küçük yaştaki kullanıcılar arasında daha çok kullanıldığını göstermektedir. İlgili alanyazın incelendiğinde sosyal medyanın özellikle ergen ve gençler tarafından için eğlence amaçlı olarak kullanıldığını ortaya koyan çok sayıda çalışma yer almaktadır (Lin, Hoffman ve Borengasser, 2013; Ryan vd., 2014). Bu durumdan hareketle ortaokul öğrencilerinin sosyal medyayı eğlence aracı olarak algılamalarının gayet doğal bir sonuç olduğu söylenebilir. "Gereksinim" temasında yer alan öğrenciler ise sosyal medyayı bir ihtiyaç olarak algılayıp bu yönde metaforlar (yemek, su, organ) üretmişlerdir. Benzer şekilde Egüz ve Kesten (2018) tarafından yapılan çalışmada da gereksinim teması yer almıştır. Bu sonuçlar birlikte değerlendirildiğinde sosyal medyanın gençler arasında istek olmaktan ziyade birer ihtiyaç şeklinde algılandığı yorumu yapılabilir.

Araştırma sonuçları, ortaokul öğrencilerinin sosyal medya algılarının pek çok açıdan birbiriyle çeliştiğini göstermektedir. Bu durum sosyal medyanın olumlu ve olumsuz yönlerini göstermekle birlikte aynı zamanda karmaşık yapısını ortaya koymaktadır. Öğrencilerin bir kısmı sosyal medyayı haberleşme ve iletişimi sağlayan ve aynı zamanda bilgilendirici ve aydınlatıcı bir mecra olarak algılarken, diğer bir kısmı ise canavar, çöplük, hırsız ve kâbus gibi benzetmelere gidebilecek kadar tehlikeli, zararlı ve boş bir uğraş olarak algılamaktadır. Benzer şekilde mevcut araştırmada sosyal medyanın hem bir gereksinim hem de zaman kaybı olarak algılanması da bu minvalde değerlendirilebilir. Sosyal medyanın özellikle ergenler tarafından çok fazla kullanıldığı dikkate alındığında 2018 sosyal bilgiler öğretim programında yer alan medya okuryazarlığı becerisinin öğrenciler tarafından edinilmesi çok önemlidir. Genelde internette, özelde ise sosyal medyada pek çok haber, bilgi, görüş, yorum ve iddiayla karşılaşan öğrencilerin bunları muhakeme sürecinden geçirerek doğru olup olmadığını gerekçelendirmesi sürecinde medya okuryazarlığı becerisinin rolü büyüktür. Bu noktadan hareketle günümüz bilgi kaynağı (Acun vd., 2017; Acun vd., 2018; Kwon ve Wen, 2010) ve sosyalleşme aracı olarak algılanan sosyal medyanın doğru ve yerinde kullanımı konusunda medya okuryazarlığı becerisinin öğrencilere kazandırılması hususunda öncelikle sosyal bilgiler eğitimcileri olmak üzere tüm paydaşlara sorumluluklar düşmektedir.

Kaynakça

Acun, İ, Yücel, C., Belenkuyu, C. ve Keleş, S. (2017). Examination of social media use of university students. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi, 23*(4), 559-602.

Acun, İ.; Yücel, C. ve Demirhan, G. (2018). Üniversite öğrencilerinin bilgi kaynakları. *Journal of History Culture and Art Research, 7(*1), 595-608. doi:http://dx.doi.org/10.7596/taksad.v7i1.1377

Agosto, D.E., Abbas, J., & Naughton, R. (2012). Relationships and social rules: Teens' social network and other ICT selection practices. *Journal of the American Society for Information Science and Technology, 63*(6), 1108–1124.

Aktan, E. (2018). Üniversite öğrencilerinin sosyal medya bağımlılık düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Erciyes İletişim Dergisi*, 5(4), 405-421.

Alican, C. ve Saban, A. (2013). Ortaokul ve lisede öğrenim gören öğrencilerin sosyal medya kullanımına ilişkin tutumları: Ürgüp örneği. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, *1*(35), 1-14.

Altun, A. (2009). 21. yüzyıl vatandaşlığı için gerekli bir beceri olarak medya okuryazarlığı: UNESCO, AB Ve Türkiye Örnekleri. *I. Uluslararası Avrupa Birliği, demokrasi, Vatandaşlık ve Vatandaşlık Eğitimi Sempozyumu.* http://acikarsiv.gazi.edu.tr/index.php?menu=2&secim=10&YayinBIK=2275#

Altun, D. ve Ulusoy, M. (2018). Dijital yerlilerin teknoloji ve sosyal medya hakkındaki algıları: okul öncesi öğretmen adaylarının sahip oldukları metaforların incelenmesi. *Uluslararası Necatibey Eğitim ve Sosyal Bilimler Araştırmaları Kongresi,* 26-28 Ekim, Balıkesir, Türkiye

Amaghanı, F.F. (2016). 10 ve 11.sınıf öğrencilerinin yalnızlık ve sosyal medyaya ilişkin tutumlarının incelenmesi. *Yayınlanmamış yüksek lisans tezi.* Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Andreassen, C. S. (2015). Online social network site addiction: A comprehensive review. *Current Addiction Reports, 2*(2), 175-184. doi: 10.1007/s40429-015-0056-9

Aslan, G. (2017*).* Ortaokul öğrencilerinin sosyal medya kullanım alışkanlıklarına yönelik bir inceleme. *Yayınlanmamış yüksek lisans tezi.* Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.

Aubusson, P. J., Harrison, A. G. ve Ritchie, S. M. (2006). Metaphor and analogy. Aubusson, P. J., Harrison, A. G., & Ritchie, S. M. (Eds.), *Metaphor and analogy in science education* (pp. 1-9). Springer, Dordrecht.

Aydın, M. ve Çelik, T. (2016). Öğrencilerin gözünden sosyal medyanın yarar ve riskleri üzerine bir inceleme. *V. Uluslararası Sosyal Bilgiler Eğitimi Sempozyumu Bildiri ve Özet Kitapçığı 1. Baskı,* 28-30 Nisan, Denizli: Pamukkale Üniversitesi, 743-754.

Bayrak, H. (2019). 2019 Türkiye internet kullanım ve sosyal medya istatistikleri. https://dijilopedi.com/2019-turkiye-internet-kullanim-ve-sosyal-medya-istatistikleri. Erişim Tarihi: 03/02/2020.

Bilgin M. (2018). Ergenlerde sosyal medya bağımlılığı ve psikolojik bozukluklar arasındaki ilişki. *The Journal of International Scientific Researches, 3*(3), 237-247.

Bostancı, M. (2010). Sosyal medyanın gelişimi ve iletişim fakültesi öğrencilerinin sosyal medya kullanım alışkanlıkları. *Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi.* Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.

Boyd, D. (2007). Why youth (heart) social networking sites: The role of networked publics in teenage social life. D. Buckingham (Ed.), *Mac-Arthur Foundation series on digital learning: Youth, identity, and digital media*. Cambridge, MA: MIT Press.

Boyd, D., & Ellison, N. (2007). Social network sites: Definition, history, and scholarship. *Journal of Computer-Mediated Communication, 13*(1), 210-230.

Büyükşener, E. (2009). Türkiye`de sosyal ağların yeri ve sosyal medyaya bakış. *XIV. Türkiye'de İnternet Konferansında* sunulan bildiri. İstanbul: Bilgi Üniversitesi.

Can, S., & Zeren, Ş. G. (2019). The role of internet addiction and basic psychological needs in explaining the academic procrastination behaviour of adolescents. *Cukurova University Faculty of Education Journal, 48*(2), 1012-1040.

Chou, C., & Hsiao, M. C. (2000). Internet addiction, usage, gratification and pleasure experience: The Taiwan college students' Case. *Computers & Education,* 35, 65-80.

Çelik, T. (2019). Teknoloji ve medya okuryazarı vatandaş yetiştirme sürecinde öğrencilerin sosyal medya algılarının metaforlar aracılığıyla incelenmesi. *Uluslararası Eğitim Araştırmacıları Dergisi*, *2*(1), 40-57.

Deniz, L. ve Gürültü, E. (2018). Lise öğrencilerinin sosyal medya bağımlılıkları. *Kastamonu Education Journal, 26*(2), 355-367. Doi:10.24106/kefdergi.389780

Dere, İ. (2019) Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının 'iyi vatandaş' kavramı hakkındaki metaforik algıları. *Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi,* 20(1), 434-456.

Durak, G., Çankaya, S. ve Yünkül, E. (2014). Eğitimde sosyal ağ sitelerinin kullanımı: Edmodo örneği. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi. 41, 309-316.*

Durdu, A. (2019). Ortaokul 7 ve 8.sınıf öğrencilerinin sosyal medya bağımlılıkları ve akademik erteleme davranışlarının incelenmesi. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.* Toros Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.

Echeburua, E., & de Corral, P. (2010). Addiction to new technologies and to online social networking in young people: A newchallenge. *Adicciones,* 22, 91-95.

Egüz, Ş. ve Kesten, A. (2018). Sosyal bilgiler öğretmenliği öğrencilerinin sosyal medya algılarının metafor yoluyla belirlenmesi. *Cumhuriyet International Journal of Education, 7*(3), 219-240.

Eren, E. Ş. (2014). Sosyal medya kullanım amaçları ölçeğinin geliştirilmesi ve bazı kişisel değişkenlere göre incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, *29*(4), 230-243.

Fetah, E., Çelik, İ. ve Aktürk, A. O. (2014). Ortaokul öğrencilerinin facebook algısı: bir metafor analizi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, *22*(2), 635-648.

Hançer, H.A. ve Mişe, H. (2019). Ortaokul öğrencilerinin sosyal medyayı eğitsel amaçlı kullanma durumları ve sosyal medyaya yönelik tutumları. *Folklor/edebiyat,* 97-1. Doi: 10.22559/folklor.923.

Harrison, A. G., & Treagust, D. F. (2006). Teaching and learning with analogies. Aubusson, P. J., Harrison, A. G. ve Ritchie, S. M. (Eds.), *Metaphor and analogy in science education* (pp. 11-24). Springer, Dordrecht.

Hazar, M. (2011). Sosyal medya bağımlılığı-bir alan çalışması. *Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi, 32,* 151-173.

Hwang, H. S. (2017). The Influence of personality traits on the Facebook Addiction. *KSII Transactions on Internet and Information Systems, 11*(2), 1032-1042.

Kahne, J., Lee, N. J., & Freezel, J. (2013). The civic and political significance of online participatory cultures among youth transitioning to adulthood. *Journal of Information Technology & Politics, 10*(1), 1–20.

Khan, S. F., Ullah, F., Khan, M. K., Raza, A. J. S., & Shah, H. (2017). Effect of social media addiction on compliance in the patients of District Bannu, Khyber PakhtunKhwa. *International Journal of Basic Medical Sciences and Pharmacy (IJBMSP), 6*(2), 21-25.

Khattak, F. A., Ahmad, S., & Mohammad, H. (2017). Facebook addiction and depression: a comparative study of gender differences. *PUTAJ- Humanities and Social Sciences, 25*(1-2), 55-62.

Kılcan, B., Akbaba, B. ve Gülbudak, B. (2017). Altıncı ve yedinci sınıf öğrencilerinin Hoca Ahmed Yesevî algıları. *Journal of History Culture and Art Research, 6*(2), 549-564.

Koçak, G. N. (2012). Bireylerin sosyal medya kullanım davranışlarının ve motivasyonlarının kullanımlar ve doyumlar yaklaşımı bağlamında incelenmesi: Eskişehir`de bir uygulama. *Yayınlanmamış doktora Tezi.* Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.

Kuss, D. J., & Griffiths, M. (2011). Online social networking and addiction—A review of the psychological literature. *International Journal of Environmental Research and Public Health* (8), 3528-3552. doi:10.3390/ijerph8093528

Kwon, O., & Wen, Y. (2010). An empirical study of the factors affecting social network service use. *Computers in Human Behaviour, 26*(2), 254-263.

Lin, M.F., Hoffman, E.S., & Borengasser, C. (2013). Is social media to social for class: A case study of Twitter use. *Tech Trends, 57*(2), 39-45.

Ma, L. ve Liu, A. (2008). A universal approach to metaphors. *Intercultural Communication Studies, 17*(1), 260-268.

Milli Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2018). *Sosyal bilgiler dersi öğretim programı (ilkokul ve ortaokul 4, 5, 6 ve 7. sınıflar).* Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.

Muscanell, N. L., & Guadagno, R. E. (2012). Make New Friends or Keep the Old: Gender and Personality Differences in Social Networking Use. Computers in Human Behavior, 28, 107-112.

Otrar, M. ve Argın, F. S. (2014). Öğrencilerin sosyal medyaya ilişkin tutumlarının kullanım alışkanlıkları bağlamında incelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 3(3), 1-13.

Park, C.H., & Kim, Y.J. (2013). Intensity of social network use by involvement: A study of young Chinese users. *International Journal of Business and Management, 8*(6), 22-33.

Patton, M.Q. (2014). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri* (3. Baskıdan Çeviri, Çeviri Editörleri: M. Bütün ve S.B. Demir.). Ankara: Pegem Akademi.

Ryan, T., Chester, A., Reece, J., & Xenos, S. (2014). The uses and abuses of Facebook: A review of Facebook addiction. *Journal of Behavioral Addictions, 3*(3), 133-148. doi: 10.1556/JBA.3.2014.

Saban, A. (2004). Giriş düzeyindeki sınıf öğretmeni adaylarının "öğretmen" kavramına ilişkin ileri sürdükleri metaforlar. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 2*(2), 131-155.

Scott, D.M. (2010). The new rules of marketing and PR, John Wiley and Sons, New Jersey.

Sistek-Chandler, C. (2012). Connecting the digital dots with social media and Web 2.0 technologies, *Journal of Research in Innovative Teaching,* 78-87.

Solmaz, B., Tekin, G., Herzem, Z. ve Demir, M. (2013). İnternet ve sosyal medya kullanımına ilişkin bir uygulama. *Selçuk İletişim*, 7(24), 23-32.

Solmaz, B. ve Yılmaz, R. A. (2012). Medya okuryazarlığı araştırması ve Selçuk Üniversitesi'nde bir uygulama. *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi*, *7*(3), 55-61.

Subrahmanyam K., & Greenfield, P. (2008). Online communication and adolescent relationships. *The Future of Children*, *18*(1), 119–146.

Taşdelen, B. ve Çataldaş, İ. (2017). Üniversite öğrencilerinin sosyal medya ve mahremiyete yönelik görüşleri: Lefke Avrupa Üniversitesi Örneği. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 5(2), 826-844.

Tuncer, A.S. (2013). *Sosyal medyanın gelişimi*. Eskişehir: T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 2877.

Üztemur, S. (2020). The mediating role of academic procrastination behaviours in the relationship between pre-service social studies teachers' social media addiction and academic success. *International Journal of Education Technology and Scientific Researches*, *5*(11), 63-101.

Vural, B. ve Bat, M. (2010). Yeni bir iletişim ortamı olarak sosyal medya: Ege üniversitesi iletişim fakültesine yönelik bir araştırma. *Journal of Yaşar University*, *5*(20), 3348-3382.

Yeboah, J., & Ewur, G. D. (2014). The impact of WhatsApp messenger usage on students performance in Tertiary Institutions in Ghana. *Journal of Education and practice*, *5*(6), 157-164.

Yurdakoş, K. ve Biçer, E.B. (2019). İnternet bağımlılık düzeyinin akademik ertelemeye etkisi: Sağlık yönetimi üzerine bir araştırma. *YYÜ Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(1), 243-278.

Extended Abstract

The purpose of this study is to determine the social media perceptions of middle school students through metaphors. A metaphor form developed by the researchers was used to collect data. The data collection tool is structured in a form as: "Social media is something like …….., because ……" As a result of analysing the available data, 68 separate meaningful metaphors related to social media were located. The metaphors produced most were world, life, books, letters and garbage, successively. The analysis and categorisation of the meaning patterns of the metaphors related to social media that were produced by the middle school students led us to reach nine different themes (addiction, communication, time wasting, entertaining tool, comprehensive and broad, informative and enlightening, necessity, socialization, and dangerous and harmful).

Students viewing social media as a comprehensive and broad medium of communication and interaction emphasized that it has enormous content and very broad scope. Participants stressing on the theme of addiction meant that social media has big impact on their social lives, so they cannot keep themselves away from the social media apps or context they are used to. When they got into social media, they explained it with metaphors (pits etc.) that could not be reached again. It was observed that social media was used as a tool for socialization and that middle school students explained social media with metaphors in the direction of socialization such as park, café and school. Students associating social media with wasting of time, explained social media with metaphors such as garbage, thief and television. They emphasized that social media is not a really necessary means of communication and interaction and it causes people to waste their times.

When the metaphors of the students in the 'communication' theme are examined, it is seen that middle school students in this group view social media as a tool or medium of communication. They also state that social media has an informative and enlightening aspect. In this theme, the use of metaphors such as newsletter, school, dictionary and book can be interpreted as perceiving social media as a source of information by students. When the explanations of metaphors are examined, it is seen that most references were related to information and enlightenment.

When the metaphors in the theme of 'harmful' were analysed, it was seen that the students made definitions such as monster, thief, nightmare, darkness and disease. The examination of the metaphors in the theme of 'entertaining' reveals that students in this group make connections between social media and park, game, clown, candy, etc. The theme named as 'necessity' on the other hand, includes metaphors like food, water, body parts and etc.). Participants stressing on this theme believe that social media as an essential need of human beings living in the 21st Century.

Research results reveal that middle school students' social media perceptions contradict one another in many respects. These contradictory perceptions not only indicate the positive and negative aspects of social media, but also reveal their complex structure. When students try to justify their chosen metaphors, media literacy skills they

gain through formal education or in social media itself help them considerably to think and reach a meaningful decision. Therefore, it can be concluded that middle school students should be aided to learn the true or appropriate use of social media and to develop the related media literacy skills. Otherwise, they may tend to use the social media for various other purposes not including the access for valid and reliable information, and socialization. In this regard, social studies teacher educators and teachers have great responsibilities to fulfil.